

Kritéria hodnocení plánu, procesu a zprávy o vlastním hodnocení školy

Představujeme vám „Kritéria hodnocení plánu, procesu a zprávy o vlastním hodnocení školy“. Kritéria jsou členěna podle jednotlivých oblastí kvality vlastního hodnocení a jsou určena především k reflexi autoevaluačních činností. Jsou i určitým návodem, jak autoevaluaci dobře realizovat. K dispozici je i rozšířenější verze těchto kritérií s [vysvětlujícími popisy](#), [metodikou jejich použití](#) včetně [SW podpory](#) v rámci SW podpory evaluačních nástrojů projektu Cesta ke kvalitě.

Tento materiál začal vznikat v době, kdy bylo ze zákona povinné zpracovávat zprávu o vlastním hodnocení školy. I tak mohl ředitel školy vlastní hodnocení udělat dvojnásobem. Za prvé tak, že pouze vyhověl zákonu, za druhé jako proces, od kterého očekával skutečný aktuální obraz dění ve škole, jako zdroj informací, které budou k užítku. Ambicí materiálu bylo trochu usnadnit práci těm, kteří zvolili první variantu, zejména však ulehčit cestu těm ředitelům, kteří se rozhodli o vlastní vůli vložit do procesu hodnocení energii a poté očekávat užitek a přínos. Se změnou legislativy může první ambice zmizet, druhá však zůstává, a je tedy na místě otázka, proč vlastní hodnocení školy vůbec dělat?

Myslíme si proto, že:

- mám-li vlastní hodnocení, mám z čeho vyjít při kontrole ČŠI nebo zřizovatelem,
- dělám-li opakovaně vlastní hodnocení školy, vzniká historický záznam změn ve škole,
- mám-li opakovaně vlastní hodnocení školy, mám základ pro další koncepční rozhodování,
- mám-li vlastní hodnocení, hůře propadám profesní slepotě, protože i sebelepší pracovník se stává časem obětí stereotypů,
- mám-li vlastní hodnocení školy, kolegové přijmou realizaci potřebných změn lépe, než když si to přeje vedení,
- mám-li vlastní hodnocení školy, opakovaně si připomínám, co se nám daří, co nikoliv,
- mám-li vlastní hodnocení školy, často si při něm uvědomím něco, co uniklo mé individuální pozornosti.

Byla zpracována kritéria pro tyto oblasti vlastního hodnocení školy

- A Plán vlastního hodnocení školy
- B Proces vlastního hodnocení školy
- C Zpráva o vlastním hodnocení školy

Současně došlo k důležitější členění kritérií v jednotlivých oblastech na podoblasti, kterých je celkem 14. Kritéria jsou formulována kritériálními otázkami. První verze kritérií je z dílny Eriky Mechlové a Martina Chvála. Vznikla na základě předcházejících diskusí v [pracovní skupině](#) aktivity B3 projektu Cesta ke kvalitě v září 2009 a na podkladě relevantních zdrojů informací: školský zákon a příslušné prováděcí předpisy v platném znění, kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání a školských služeb České školní inspekce ve školním roce 2009/2010 i s metodickými poznámkami, požadavky rámcových vzdělávacích programů na autoevaluaci. Součástí podkladů byly také: zpráva SICI (Stálá mezinárodní konference ústředních a hlavních školních inspektorátů v Evropě) s výsledky projektu Efektivní autoevaluace škol (ESSE, 2003), Jak dobrá je naše škola – skotský systém indikátorů (1999) a Kvalita školy – vlastní hodnocení školy (Mechlová a kol. 2007), včetně odborné literatury a odborných publikací k procesům hodnocení kvality. Podněty a připomínky byly shromažďovány od všech členů pracovní skupiny. Na upřesňujících popisech kritérií se pak nejvýrazněji autorsky podíleli ředitelé Ivo Mikulášek, Jindřich Monček, Jiří Bakončík a Jiří Kaličinský. Redakční zpracování bylo v kompetenci Eriky Mechlové a Martina Chvála.

Struktura kritérií vlastního hodnocení školy

Oblast	Počet podoblastí	Počet kritérií
A – plán	4	19 (4+5+2+8)
B – proces	6	24 (2+4+5+7+2+4)
C – zpráva	4	17 (3+3+6+5)

V popisu každého kritéria jsou uvedeny hlavní znaky konkretizující dosažení daného kritéria. Popisy jsou stanoveny vždy pro jednu podoblast s tím, že vázanost na kritéria je oddělena odstavci a uvedenými znaky. Kritéria v rámci jedné podoblasti spolu vždy souvisí, nejsou zcela nezávislá. Všechna kritéria jsou okódována. První znak označuje oblast (A, B, C), druhý je číslem podoblasti (číslováno od 1 do 14), třetí stanoví pořadí v rámci dané podoblasti. Některá kritéria vykazují větší míru objektivní povahy, jsou založena na porovnání konkrétních skutečností, některá kritéria mají povahu více subjektivní, znaky jsou uvedeny jako porovnání a posouzení míry souladu. Důležité je, že kritéria mají sloužit škole samotné. Vlastní subjektivní posouzení dané věci tedy není na závadu, ale je přirozenou součástí zamýšlení se nad vlastní činností. Výhodou jistě bude vlastní zdůvodnění či upřesnění takových hodnotících rozhodnutí. Nabídnuté předložené popisy je třeba chápat jako orientační, rámcové a podpůrné. Jejich smyslem není nahradit systematictější pojetá vzdělávání či tímto směrem zaměřené odborné publikace. Tyto aktivity mohou naopak uživatelům kritérií nabídnout citlivější přístup s tím, že vlastní upřesnění kritérií v rámci školy není na závadu, ale naopak předností.

Kritéria by neměla podléhat častým legislativním změnám. Proto pracovní skupina při zpracování kritérií kladla důraz na jejich nadčasovost. V textu ke kritériím se tedy setkáte se sdělením „v souladu s aktuálně platnými legislativními dokumenty“ nebo „podle prováděcích předpisů v platném znění pro vlastní hodnocení školy“. V popisech jsou pak naopak často údaje konkrétnější.

Kritérium je chápáno jako měřítko porovnání. Pro ohodnocení míry splnění jednotlivých kritérií byla doporučena následující stupnice:

ano – spíše ano – spíše ne – ne – netýká se

- **Ano** – jednoznačná pozitivní odpověď na danou otázku
- **Spíše ano** – váhavá spíše pozitivní odpověď na danou otázku (např. ano, ale ne vždy či ve všech případech, ...)
- **Spíše ne** – váhavá spíše negativní odpověď na danou otázku (např. občas, i v málo případech, ...)
- **Ne** – jednoznačná negativní odpověď na danou otázku
- **Netýká se** – kritérium v daných podmínkách nelze uplatnit

Erika Mechlová, Martin Chvát

A Kritéria pro posuzování plánu vlastního hodnocení školy

Zdroje pro odpověď na následující otázky mohou být např. v koncepčním záměru rozvoje školy, v pedagogicko-organizačním zajištění školního roku, ve školním vzdělávacím programu, v návrhu struktury vlastního hodnocení školy, v samostatném dokumentu plánu vlastního hodnocení školy, případně v jiném strategickém dokumentu školy k jejímu rozvoji a činnosti.

1. Kvalita školy

- A.1.1 Má škola formulována kritéria kvality školy?
- A.1.2 Vycházejí tato kritéria z formulované vize školy?
- A.1.3 Jsou tato kritéria v souladu s aktuálně platnými závaznými dokumenty vzdělávací politiky státu?
- A.1.4 Jsou tato kritéria vztahována k oblastem definovaným prováděcími předpisy v platném znění pro vlastní hodnocení školy?

2. Cíle rozvoje školy

- A.2.1 Má škola formulovány cíle pro zvolené evaluační období?
- A.2.2 Vycházejí tyto cíle z vize školy formulované např. v koncepčním záměru rozvoje školy a z definované kvality prostřednictvím kritérií?
- A.2.3 Jsou všechny cíle dostatečně specifikovány, tzn. je možné ověřit jejich dosažení?
- A.2.4 Jsou stanovené cíle reálné, tj. jsou stanoveny dosažitelné priority pro evaluační období?
- A.2.5 Jsou cíle formulovány na hraně dosažitelného maxima dané školy?

3. Evaluační nástroje

- A.3.1 Poskytují zvolené evaluační nástroje relevantní informace (indikátory) pro ověření stanovených cílů?
- A.3.2 Jsou tyto evaluační nástroje dostatečně spolehlivé?

4. Plánování evaluačních činností

- A.4.1 Jsou stanoveny termíny realizace evaluačních aktivit pro celé období evaluačního cyklu?
- A.4.2 Odpovídají stanovené termíny požadavkům prováděcích předpisů v platném znění pro vlastní hodnocení školy?
- A.4.3 Jsou evaluační činnosti realizovány průběžně?
- A.4.4 Je stanovena odpovědnost pracovníků za jednotlivé evaluační aktivity?
- A.4.5 Je připraven systém pro zaznamenávání a analýzu informací?
- A.4.6 Pokrývá plán evaluačních činností všechny oblasti kvality stanovené prováděcími předpisy v platném znění pro vlastní hodnocení školy?
- A.4.7 Je zohledněna zkušenost z evaluačních aktivit v předcházejícím období?
- A.4.8 Je plán vlastního hodnocení školy přehledně strukturován?

B Kritéria pro posuzování procesu vlastního hodnocení školy

Zdroje pro odpověď na následující otázky mohou být ve zprávě o vlastním hodnocení školy, ve veřejně prezentovaných informacích školy, mohou být získány od ředitele školy či vybraných učitelů.

5. Realizace plánu

- B.5.1 Probíhá proces autoevaluace podle stanoveného plánu?
- B.5.2 Je plán odůvodněn, tj. v případě potřeby, modifikován tak, aby byla zajištěna účelnost realizace procesu autoevaluace?

6. Spolupráce v rámci školy

- B.6.1 Jsou do procesu vlastního hodnocení školy zapojeni všichni zaměstnanci školy?
- B.6.2 Je plán vlastního hodnocení školy tvořen společně v celém pedagogickém sboru, případně u velkých škol s vedoucími jednotlivých skupin?
- B.6.3 Je nastaven soulad mezi vlastním hodnocením školy a hodnocením a rozvojem pedagogických pracovníků školy?
- B.6.4 Usiluje ředitel školy, resp. koordinátor autoevaluace, aby pracovníci školy rozuměli smysluplnosti procesu vlastního hodnocení školy?

7. Nakládání s údaji

- B.7.1 Jsou zdroje dat archivovány tak, aby bylo možné výsledná zjištění doložit?
- B.7.2 Jsou adresné údaje od žáků, rodičů a dalších osob archivovány tak, aby nebylo možné tyto údaje zneužít?
- B.7.3 Jsou poskytovatelům údajů dány dostatečné záruky, že data nebudou zneužita?
- B.7.4 Je důsledně dodržena anonymita poskytovatelů údajů v případě, kdy je sběr údajů prezentován jako anonymní?
- B.7.5 Je v případě audio či videozáznamu osob získán jejich informovaný souhlas pro nakládání s tímto záznamem?

8. Získávání výsledků

- B.8.1 Jsou využity příležitosti pro porovnání výsledků školy v časové řadě?
- B.8.2 Jsou využity příležitosti pro porovnání výsledků školy s jinými školami?
- B.8.3 Jsou využity příležitosti pro porovnání výsledků školy s ostatními školami v ČR nebo se stanovenými normami?
- B.8.4 Jsou využity příležitosti pro ověření výsledků z více zdrojů, např. porovnání pohledů učitelů, rodičů, žáků?
- B.8.5 Jsou využity příležitosti externího posouzení procesu autoevaluace, např. ředitelem partnerské školy, zástupcem zřizovatele?
- B.8.6 Jsou evaluační nástroje používány metodicky správně?
- B.8.7 Je sběr dat realizován na odpovídajícím vzorku respondentů?

9. Zpětná vazba

- B.9.1 Jsou těm, kteří poskytli informace pro hodnocení školy, jejich výsledky souhrnně poskytnuty?
- B.9.2 Jsou tyto výsledky prezentovány korektně včetně negativních i pozitivních zjištění?

10. Prezentace školy před veřejností

- B.10.1 Jsou vybrané výsledky prezentovány veřejně, např. na webových stránkách školy či na veřejně přístupné nástěnce ve škole?
- B.10.2 Jsou tyto výsledky prezentovány pravdivě?
- B.10.3 Jsou prezentované výsledky veřejnosti srozumitelné?
- B.10.4 Jsou řádně uvedeny zdroje získaných informací?

C Kritéria pro posuzování zprávy o vlastním hodnocení školy

Zdrojem pro odpověď na následující otázky je výhradně zpráva o vlastním hodnocení školy.

Základní informace, které by zpráva o vlastním hodnocení školy měla obsahovat:

- Cíle, průběh a vyhodnocení činnosti za uplynulé hodnocené období
- Stanovení struktury zprávy o vlastním hodnocení školy ve smyslu základních oblastí vlastního hodnocení podle prováděcích předpisů v platném znění
- Stanovení týmu hodnotitelů a rolí jednotlivých členů
- Použité evaluační nástroje a metodika vlastního hodnocení, struktura kritérií a indikátorů vlastního hodnocení
- Navrhovaná opatření
- Vyhodnocení opatření z minulého období, posouzení kvantitativního i kvalitativního posunu.

11. Vyhodnocení cílů

- C.11.1 Jsou všechny stanovené cíle vyhodnoceny?
- C.11.2 Je toto vyhodnocení transparentní a věrohodné, tj. vycházejí závěry z analýz získaných dat?
- C.11.3 Opírá se vyhodnocení cílů o spolehlivé indikátory?

12. Přednosti a nedostatky

- C.12.1 Jsou zvýrazněny oblasti, ve kterých škola dosahuje dobrých výsledků?
- C.12.2 Jsou zvýrazněny oblasti, ve kterých je potřeba úroveň zlepšit?
- C.12.3 Jsou formulovány hypotézy o příčinách zjištěného stavu?

13. Opatření

- C.13.1 Vycházejí přijímaná opatření z předcházejících zjištění?
- C.13.2 Jsou tato opatření v souladu s vizí školy?
- C.13.3 Jsou tato opatření v souladu se zásadami a cíli platného školského zákona a prioritami dlouhodobého záměru MŠMT ČR a dlouhodobého záměru kraje?
- C.13.4 Promítají se výsledky v případě potřeby do úpravy školního vzdělávacího programu?
- C.13.5 Jsou opatření formulována konkrétně a v kontrolovatelné podobě?
- C.13.6 Je vyhodnocena účinnost opatření obsažených v předcházející zprávě?

14. Forma zprávy

- C.14.1 Má zpráva o vlastním hodnocení školy jasnou strukturu?
- C.14.2 Odpovídá obsah zprávy nastavenému plánu?
- C.14.3 Je tato struktura v souladu se strukturou schválenou v pedagogické radě?
- C.14.4 Je text přehledný a srozumitelný?
- C.14.5 Je tabulková a grafická část zprávy o vlastním hodnocení interpretována?

Zpracovala: Pracovní skupina expertů v aktivitě B3 Principy autoevaluace z externího pohledu
Redakce: Erika Mechlová, Martin Chvál